SIBIIU

Anul al 55-lea 14 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 14 Pagini Nr. 129 Vineri 13 Mai 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării din G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Românism și creștinism în Basarabia

Sunt constatări și reflecții prilejuite de noua hotărâre a Sfântului Sinod ca în bisericile ortodoxe d' Basarabia cu popul e de origină rusă sfânta liturghie să fie săvârșită „și în limba rusă". Aceasta pentru motivul că sectanții baptiști se folosesc în propaganda lor de limba rusă, pentru a-și face partizani în rândurile populației rusești ortodoxe.

Ar urma deci ca și Biserica noastră să întrebuințeze la oficierea sfintei slujbe aceeași limbă, pe care o întrebuințează : sectanții.

Situația însă nu se prezintă chiar așa din acest punct de vedere. In adevăr, una este limba rusă și alta este limba slavonă, introdusă încă dela începutul începuturilor — adică de acum mai multe veacuri — în toate bisericile statelor și popoarelor de origină slavă și de credință ortodoxă.

Spre deosebire de noi, românii, a căror limbă de slujbă bisericească este limba română de astăzi și deci înțeleasă de popor, slavii ortodoxi — toți slavii ortodoxi — au una și aceeași limbă de slujbă. Ii se spune, precum se știe, „vechia slavonă de biserică", ba chiar bulgarii îi spun „vechia limbă bulgară", pentru un motiv pe care îl vom arăta mai jos.

Trebue însă să se știe că această limbă arhaică este astăzi tot așa de puțin înțeleasă de bulgari, de sârbi, ca și de ruși. Și deoarece este vorba în deosebi despre ruși, trebue știut și adevărul că ea nu e o limbă rusă veche și nici o creațiune a cărturarilor ruși, ci este limba stabilită de frații Chiril și Metodie, originari din Salonicul Macedoniei. Așa dar, la origină are drept bază graiul vechilor slavi din Macedonia.

A trebuit să stăruim asupra acestor amănunte, pentru a face să reiasă adevărul că, în ce privește limba, nu luptăm împotriva propagandei sectante cu arme egale. Ei se folosesc de limba rusă de astăzi, deci înțeleasă de rușii ortodoxi, cărora li se adresează, pe când preoții noștri urmează să se folosească de o limbă, care a devenit de mult limbă moartă și care, în afară de aceasta, n'a fost niciodată graiul vorbit de poporul rus.

La obiecțiunea că, fiind o limbă slavă, o vor înțelege totuși mai bine decât înțeleg limba română, ne îngăduim să atragem atențiunea asupra faptului că de douăzeci de ani, adică dela Unire încoace, rușii ortodoxi au avut vreme destulă ca, ascultând în biserici slujba în românește, să li se obișnuiască urechia și să înțeleagă îndeajuns cântările bisericești. La înțelegerea, ba chiar la cunoașterea limbei române, credem că au contribuit într'o mare măsură și școalele noastre, înființate în Basarabia după Unire.

De asemenea, o parte prețioasă de contribuție la răspândirea și învățarea limbei române a adus armata cu tineri basarabeni, cari în acest interval de timp și-au făcut serviciul militar. Armata este doar o înaltă și importantă instituție de întărire sufletească și educație națională.

Nu este iarăși fără importanță faptul că în douăzeci de ani a crescut și s'a format o generație în mediu românesc și fără ca, prin ceva amintiri, să fie legată de un trecut mort pentru totdeauna.

Dar în chestiunea de care ne ocupăm, mai trebuie ținut seamă și de faptul că în combaterea propagandei un mijloc mai bun și mai sigur este predica, iar nu slujba propriu zisă. In ceeace se cântă în strană sau se citește de preoți, nu e nici pomeneală de credințe greșite și de rătăciri religioase. Precum se știe, sfânta liturghie este compusă din rugăciuni — unele cântate, altele rostite — și din citirea unor pericope din Evanghelie și cărțile sfinților apostoli.

Incă un punct ce ni se pare deosebit de important. Nu toți slavii ortodoxi din Basarabia sunt ruși. Ceva mai mult. Rușii sunt o minoritate față de numărul total al acestor slavi.

Spunem aceasta, pentrucă nu este îngăduit ca, acum, sub administrația română, să se întreprindă o acțiune de răspândire a limbei rusești printre cei ce nu sunt ruși nici ca origină etnică, nici ca limbă.

Teama aceasta nu este imaginară, ci se întemeiază pe fapte concrete. Bunăoară, pe când sub ocupația rusească, n'apărea în total în Basarabia decât o foaie săptămânală și anemică la Chișinău, după Unire am văzut răsărind nu mai puțin de zece cotidiane scrise în limba rusă, pe când noi, românii, n'aveam decât un singur ziar, care se luptă din greu pentru a-și menține existența.

Și nu e bine ca propaganda de rusificare să se desfășoare și pe alte terenuri.

———xXO❖OXx———

Stațiune balneară mistuită de foc

Kaunas, 10 (Rador). — **Un violent incendiu a mistuit celebra stațiune balneară Palanca.**

Flăcările, alimentate de vânt, au nimicit peste trei sute de case, lăsând fără adăpost 2.000 de persoane.

Pagubele trec de 20 milioane franci.

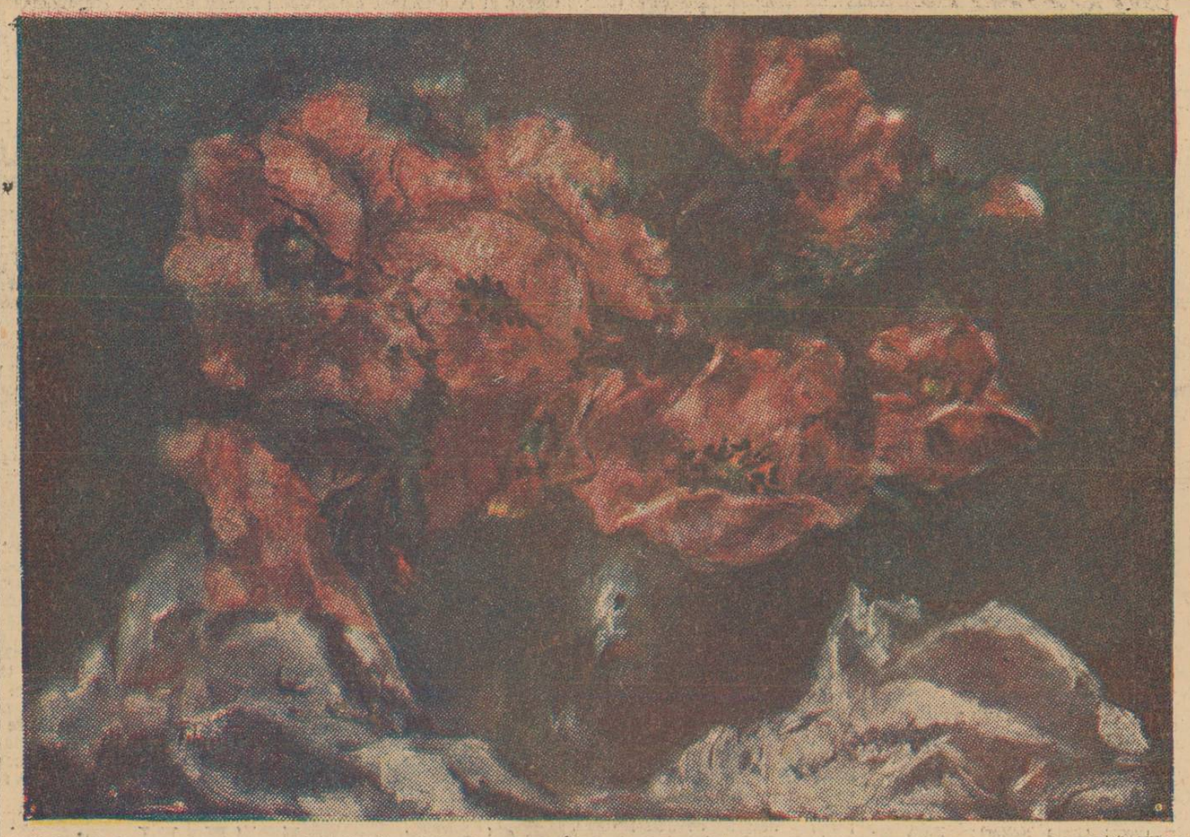

MACI — OLIMPIA TIBEICA-DT. POGORELȚ

După săptămâna italo-germană

Vizita d-lui Hitler în Italia s'a terminat. Elementul ei demonstrativ a fost precumpănitor. Măreția recepțiunilor, priveliștea defilărilor, importanța manevrelor militare, sgomotul bombardamentelor au acoperit discreția convorbirilor diplomatice.

Elementul politic al vizitei cancelarului s'a manifestat public, cu ocazia prânzului oferit la Quirinal, în seara de 4 Mai, oaspelui german, de Regele Italiei și Impăratul Etiopiei și cu prilejul cuvântărilor schimbate de Duce și de Führer la 7 Mai, la banchetul dela palatul Venezzia.

La 4 Mai a avut loc obișnuitul schimb protocolar de asigurări amicale între doi capi de state. El a arătat oficial înaltul nivel al prieteniei celor două țări asociate și obiectivele de pace ale politicii lor.

La palatul Venezzia vorbeau, în schimb, cei doi șefi de regimuri populare de autoritate.

Vechi de cinci secole, zidurile palatului Venezzia au văzut mulți actori iluștri ai istoriei. Ele au adăpostit zeci de ani — înainte de război — în vecinătatea glorioasă a Capitoliului și Forului roman ambasada austro-ungară.

Intr'o seară de primăvară, la o recepție fastuoasă din 1934, au văzut trecând surâzător pe sub tavanurile înalte pe cancelarul Dollfuss, încrezător în viitorul patriei sale.

La 7 Mai, bolțile palatului Venezzia au făcut ecou cuvântării italiene sonore a Ducelui, reprezentantul țării, care a contribuit hotărîtor la pieirea Austriei mari și debitului grăbit al discursului german al Führerului, care a alipit la Reich mica Austrie de eri.

Cele două cuvântări au o parte care le aseamănă și alta, care le deosebește.

Și Ducele și Führerul constată prietenia dintre Italia și Germania, dictată de identitatea de regimuri și de comunitatea de interese a celor două națiuni.

Referindu-se la legea etică a prieteniei "asciste, așa cum a definit-o la Maifeld, la 29 Septembrie, cu prilejul vizitei sale la Berlin — „a vorbi limpede și deschis și când ai un prieten, a merge cu el până la capăt" — Ducele declară că prietenia italo-germană este inalterabilă, iar Führerul — drept dovadă a acestei amiciții — proclamă solemn că frontiera Alpilor este inviolabilă. Ridicat de providență și de istorie, acest hotar natural asigură prin neta demarcație „a spațiilor vitale ale celor două popoare", fericita lor colaborare și va servi totodată de punte pentru asistența și sprijinul mutual al celor două națiuni. Este prima aluzie, făcută de 18 luni încoace, la aspectul strategic al axei Roma-Berlin.

Deosebirea începe, în cuvântările celor doi capi, atunci când vorbesc despre obiectivele și metodele colaborării italo-germane. E drept că — mai mult decât în fond — deosebirea există în ton și în atitudine.

Colaborarea, statornic și deschis afirmată, a Italiei cu Germania, spune Ducele, a avut și are drept scop renunțarea la utopiile păcii colective, spre a căuta „un regim de bună vecinătate internațională, care să poată instaura cu dreptate pentru toți garanții mai efective de justiție, de securitate și de pace".

La aceasta se va ajunge însă numai când se vor recunoaște loial „drepturile elementare ale fiecărui popor la viață, la muncă și la apărare și când echilibrul politic va corespunde realităților forțelor istorice, care-l constitue și-l determină". Sprijinit pe axă, Ducele arată popoarelor Europei că pe această cale vor găsi pacea.

Tot sprijinit pe axă, Führerul vorbește într'o ipoteză mai puțin pașnică. „Astfel s'a ridicat în Europa, spune dânsul, un bloc de 120 de milioane de oameni, cari sunt hotărîți să apere drepturile lor vitale și să se afirme contra tuturor forțelor, care ar avea de gând să se opună evoluției naturale a Germaniei și a Italiei". Și mai departe adaogă: „Cele două state au arătat în același timp lumii că trebue să țină seamă într'un fel sau altul de interesele legitime și vitale ale acestor mari națiuni".

Pacea axei rămâne deci pentru amândoi conducătorii de regimuri de autoritate, ceeace a fost dela începutul solidarității lor : o pace „dinamică", în funcție de drepturile vitale ale popoarelor lor, de evoluția naturală a națiunilor lor, de un echilibru politic bazat pe realitatea forțelor istorice.

Ce sunt însă acele drepturi vitale ? Cele pe care cele două puteri le au azi, sau cele pe care le vor pentru mâine ? Cine apreciază care este evoluția naturală a unui popor și cine — afară de istorie — decide care trebue să fie echilibrul întemeiat pe realitatea forțelor istorice ?

Iar interesele legitime ale celor două puteri ale axei vor fi chiar ele întotdeauna concordante ?

Dacă desfășurarea acestor interese vitale vine în atingere cu interesele vitale ale altor popoare, ce se întâmplă ? In această privință, d. Mussolini pune accentul pe pace. D. Hitler are dimpotrivă o vie reacțiune de apărare.

După discursurile dela palatul Venezzia, conducerea în doi a axei Roma-Berlin are înfățișarea acelui Ianus bifrons, divinitatea latină cu două capete, care se poate vedea în muzeele romane. El era zeul focarelor și păzitorul intrărilor, divinitatea începuturilor, care a dat anului numele primei sale luni. August a ridicat în Forul roman lui Ianus, un templu, care se deschidea numai în ziua începerii războiului.

In noua înfățișare a axei Roma-Berlin menținerea păcii atârnă în foarte mare măsură de atitudinea politicii fasciste. Ea poate face, de sigur, ca templul simbolic al lui Ianus să rămână încă multă vreme închis.

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

Lipsa creditului pe termen lung

de I. AGÂRBICEANU

Toată lumea care s'a ocupat de expansiunea proprietății românești în Ardeal, înainte de unire, știe că ea s'a făcut cu ajutorul băncilor românești dela noi. Eu n'am acum la îndemână o statistică pentru a arăta câte jugăre de proprietate străină au trecut din 1850—1916 în stăpânire românească, deși s'au făcut astfel de statistici și de către unguri.

Vânzătorii nu au fost nici odată români. Vânzarea se făcea pentru a se ajunge, dintr'o dată la suma întreagă. Țăranii noștri n'au avut nici odată sumele trebuitoare în acest scop. Cei mai avuți, cei mai harnici, cei mai cruțători, au putut cumpăra, fără să se împrumute, cel mult câteva jugăre. Dar cel mai mulți aveau nevoie de împrumut și pentru cumpărarea celor trei-patru jugăre. Cu atât mai vârtos, când era vorba de cumpărarea unei moșii mari.

Din această necesitate economică și națională au răsărit, una după alta, zecile și sutele de bănci și băncuțe în Ardealul dinnainte de unire.

Țăranii aveau, de cele mai multe ori, nevoe de întreg capitalul — preț al pământului cumpărat, și de replătirea lui pe termen lung, de zece, cincisprezece, douăzeci de ani. Pot afirma că la noi împrumuturi țărănești, pe termen scurt, trei luni, o jumătate de an, aproape nu erau cunoscute. Țăranii noștri nu luau, nu contractau astfel de împrumuturi, fiindcă nu aveau nevoe de ele. La noi nu se lua, și nu se împrumută nici azi pentru a cumpăra să mănță primăvara, pentru a cumpăra porc de Crăciun, iarna, etc. Numai când îi cădea omului vita din jug, sau cumpăra vite mai multe în vederea unui negoț, se făceau împrumuturi, afară de acelea pentru cumpărarea de pământ.

Toate băncile noastre românești din Ardeal dădeau împrumuturi pe termen lung. Este adevărat că neavând reescont la Banca națională a Ungariei, ci alimentându-se numai din capitalul societar, din depuneri și reescont la băncile noastre mai mari, — trei-patru, — ele nu puteau lucra cu un procent prea moderat.

Fără mărea râvnă a țăranului ardelean, scăpat de iobăgie, după pământ, nu se poate explica, și nici nu se explică marele număr de bănci, mici și mari — mai mult mici, — înainte de unire.

Intre anii 1914 și 1918, aproape toate datoriile țărănești la băncile noastre, au fost lichidate, în urma creșterii vertiginoase a prețurilor produselor țărănești.

După unire a început un nou val de împrumuturi, în vremea inflației, cari, odată cu regresul acesteia au ajuns să nu mai poată fi plătite de debitorii satelor, luând în considerare și procentele mari cu cari se lucra.

Așa s'a ajuns la legea conversiunii datoriilor agricole.

Socotesc, alăturea de toți cunoscătorii problemelor economice din Ardeal, că această lege a făcut o greșală capitală când a pus băncile românești din Ardeal în șirul oricăror institute financiare de pe cuprinsul țării. Băncile din Ardeal trebuiau să intre sub regimul celor poporale din vechiul regat, pentru că 98% dintre ele

(Continuare în pag. 2-a)

SCRISORI DIN PARIS

Starea actuală a economiei franceze

de RENÉ SAIVE

Paris, Mai

Două șerii de fapte se impun în prezent atenției publicului francez. Deoparte, desvoltarea situației internaționale și de cealaltă, în domeniul lăuntric, restaurația financiară.

Unul dintre cei mai autorizați parlamentari, senatorul Charles Dumont, fost ministru, ne expune, cu o sinceritate desăvârșită, cele două probleme.

Mai întâi, problema păcii.

„Acum câteva săptămâni, ne spune d. Charles Dumont, salvarea păcii cerea ca acțiunea diplomatică să înceteze de a mai fi influențată la noi de certurile ideologice. Ca francezi republicani, nu trebue să ne ocupăm nici de forma de guvern, nici de instituțiile pe care celelalte țări le preferă, le au sau le merită. In războiul total de mâine, dacă vreodată ar izbucni, însăși existența întregului popor va fi în joc. Vremea războaielor de propagandă a trecut...

„Anglia crezuse — și am crezut și noi cu ea — că cel puțin în timpul uneia sau a două generații învingătorii dela 1918 ar putea să scape de sforțări aspre și costisitoare, și că, prevăzuți cu tratatele și garanțiile înscrise în ele, ar putea deveni rentierii victoriei. Dar nu... Nici popoarele, nici indivizii nu pot acum să rămână multă vreme beneficiarii muncii și ai succesului trecutului. De trei ani, englezii și noi suntem pe cale de a descoperi că tratatele de pace din 1919 și pactul dela Geneva au fost minate de forțe puternice cari au scăpat controlului nostru.

— Vai ! Semnele de dezagregare ale tratatelor nu lipsesc...

— In adevăr, reocuparea Renaniei în 1936, construirea de linii fortificate pe Rin, crearea unei formidabile aviații în Germania, axa Roma-Berlin și, ca să terminăm, anexarea Austriei au distrus cadrele păcii dela Versailles. Trebue restabilit acum pe noui baze echilibrul păcii europene, atât în Spania, cât și în Mediterana, în Europa Centrală și în Orientul apropiat.

— Totuș, nu în privința chestiunilor diplomatice, ci mai mult în privința chestiunilor financiare și economice, sentimentul public s'a manifestat irezistibil, acum câteva săptămâni, în favoarea unei schimbări în acțiunea și în metodele politice ?

— Da ! De altfel voturile masive ale Camerei și Senatului n'au decât un sens și un scop :

(Continuare în pag. 2-a)

M. S. Regele primind Marți, pe platoul Cotroceni, defilarea regimentului 32 Mircea